

Forfatter: Aakjær, Jeppe

Titel: Med eller ikke med

Citation: Aakjær, Jeppe: "Med eller ikke med", i Aakjær, Jeppe: *Artikler og Taler. - 1919*, Gyldendal, 1918-19, s. 126. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-aakjaer04tom-shoot-workid55870/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Artikler og Taler. - 1919

MED ELLER IKKE MED.

Sammen med nogle andre Studenter stiftede jeg Foreningen *Cathina* og opfordrede dens Medlemmer til at gaa med Arbejderne i Majdemonstrationen 1901. Det fik *Carl Ewald* til at gaa mig paa Klengen i „Politiken“. Her er mit Svar:

„*Soc. Dem.*“ 5. Juni 1901.

Kjære Hr. *Carl Ewald*!

Hvor De dog egentlig — trods megen klædelig Bidskhed og medfødt Ramsaltethed — paa Bunden er en god og elskværdig Københavner, der end ikke kan tænke Dem Muligheden af, at der kan findes en Krog i dette bakkede Land, hvor ikke Deres udmærkede, allestedsnærværende Pen er frygtet og kjendt. Før jeg med Dagvogn til Ølsebymagle, da var den der, og klatrede jeg op i et Pæretræ i det yderste Vendsyssel, da skulde ogsaa der dens Vid gribe mig og dens Braad holde mig fast. Alligevel, det utrolige er hændet; jeg har i den senere Tid levet i Egne saa forsmættede, at der knap fandtes andre Blade end dem, Vorherre i sin Gavnildhed lod voxte paa Træerne, og dem havde De endnu ikke naaet at skrive paa.

Forstaar De saa, hvorfor De først nu laar Svar?

Med Hensyn til Sagens Realitet, da bør jeg vel være smigret ved, at De har vist mig den Opmærksomhed at gøre mig til Prægelnabe for, hvad der ret beset har været osse om, og naar De i den Anledning løfter Deres Penneskraft advarende i Vejret og beder mig nøje overveje det Ansvar, der plejer at følge i Hælene paa den Art Handlinger, da tilbageholdes mit Smil kun ved den Betragtning, at paa Bunden er maaske endog en *Carl Ewald* Alvorsmand. Ellers kan jeg ikke forklare, hvorfor De tager saa underligt tungt paa saa ligefrem en Sag som den, der sigtes til i den af Dem saa haardt angrebne Opfordring. To Gange har De nu væltet denne Sisyfus-Sten gennem „Politikens“ Spalter, og hver Gang er den rullet bort mellem Deres Ben. — Er vor Misfornejelse med Venstres idelgaaende Politik da saa vanskelig at fatte? Tykkes De ikke, vi alle længe nok — Studenterne især — har travet omkring i Listepolitikens Kludesko til Bedrøvelse for al social Sømmelighed; er der ikke bleven hekret og tusket med Stemmer og Viljer, saa

der næppe er en ren Plet i vor Sjæl, hvor ikke den allerloyaleste Sjofelhed har sat sine bujne Fingre? Aar efter Aar har den Overbevisning fæstnet sig i akademiske Kredse, at Venstre under dets nuværende Førere paa Rigsdagen kun er et andet Navn for Reaktion, og at vi under *dets* Ægide næppe kan vente at se noget af det sejre, som vi stærkest elsker.

Skulde det da virkelig ikke være paa Tide, at Akademikerne tonede rent Flag i en ren Sag? Og er der i Samtiden nogen Sag saa klar, saa ideel, saa ligetil, som den der munder ud i den Fordring at faa Lyset til at falde rigeligere paa de Samfundslag, der hidtil levede i kummerligt Mørke? Den Slægt, der nu som en viljeløs Bold kastes op og ned mellem de to Poler: forsoren, tom Fanden-i-Voløskhed og umandig Selvovgivelse, vilde her kunne hente sig den Idealitet, uden hvilken ingen Ungdom kan leve, og det Raamateriale, hvoraaf man opbygger Karakterer.

De, Hr. Ewald, nævnede Fædrelandskjærligheden som roget, De fandt Mangel paa i Danmark; bedre havde det været, om De havde beklaget vor Armod paa *Menneskekjærlighed*. Fædrelandskjærligheden er dog som oftest en Paradebetjelse med Tilbøjelighed til at fortætte sig omkring Fæstninger og Slotte, hvis den ikke stiger *helt* op i de blåe Skyer; men Menneskekjærligheden er et Barn af Jorden og søger derfor hellere Hytterne end det høje Slot, og den er Nerven i hele den sociale Bevægelse. Da denne saaledes har Bød baade til Hjærtet og til Forstanden, har vi dobbelt Grund til at give os den i Vold.

Men vi maa det ogsaa ligefrem for at bevare vor Prestige. I de øvrige europæiske Lande har Studenterne med Hæder baaret Faklen foran Arbejderskaren — jeg skal kun erindre om Rusland —; hos os fandt Arbejderpartiet som oftest Vejen ved egen Flint og Staal. Men er vi end saaledes ved Skjæbnens Ugunst og ved egen Pligtforsømmelse ikke kommen i Avantgarden, saa lad os gjøre Fejlen god ved at stille os i Bagtroppen og se, om vi derfra kan tjene os fremefter. Med den Motivering er det, at vi paa Grundlovsdagen tager Plads under de socialdemokratiske Faner.

Vi har set saa mange Processioner i denne By; vi saa i Firserne Højres Spøgelsetog som en Flok bedagede Skygger vandre gennem Gaderne med Ploug og den blinde Bør-

stenbinder som Frontfigurer; men efter det profetiske Ord, at naar en blind leder en blind, falder de begge i Graven, er dette Genrebillede fra en obskurantistisk Tid forlængst blegnet bort i Luften; det eneste haandgribelige, der endnu er tilbage deraf, er maaske den blinde Børstenbinder. — Vi har set Venstre gaa i lange Rader med Løv i Hattene og Tro i Øjnene ind under Frederiksbergs firdøvede Linde, under Horn og Trommer og Opsangstoner; men ogsaa dette er nu kun et Folkeæventyr, der i Skumringen fortælles ved den hjertige Arne. — Men *Arbejdernes Grundlovslog* er den samme urokkelige Realitet, som det altid var, kun stadig vokende efter Bredden og Længden. Kan nogen uden Banken i Blodet se paa disse uendelige Rækker af alvorlige, arbejdsmærkede Mænd, der paa stærke Fødder og med Fanestangen svajende i de løftede Hænder jævnt og støt strider sig ud mod Fæliedens Sol og Sommerbrisen! Maa ikke enhver, der ser derpaa, hviske til sig selv: Det er Fremtiden, der gaar dig forbi med sine Krav skrevne paa de solgyldne Faner. Blandt disse Mænd har *du* din Plads, om du har nogen Plads ovenhovedet; thi den Bevægelse, som *de* repræsenterer, er den eneste i Tiden, der er nogen Opdrift i. — En Uregelmæssighed i disse Geledder, en ubesindig udtalt Truse! eller Haan mod disse Masser, der skrider ud imod Solen, ladet med Villie — og vi havde maaske den saa frygtede Revolution, en Jordrystelse, der endogsaa vilde laa *Deres* Blækhus til at skvalpe over, Hr. Ewald!

Kjære Carl Ewald, De undskylder, at jeg har skrevet mig varm? De er langt ældre i Pennen end jeg, og jeg nærer en grundfæstet Beundring for *Deres* Vid og *Deres* Journalistik. Det kunde derfor ikke falde mig ind at optræde belærende overfor Dem; jeg vil kun, at De skal forstaa Styrken af den Bevægelse, der har magttaget os andre og sikkert en Gang tidlig eller sent vil suge Dem selv ind i sine Hvirvler, saafremt De da ikke er *for* meget af en Bourgeois til helt at lade Dem gribe.

Med Hensyn til det reelle Spørgsmaal, De retter til mig om Betimeligheden af at opfordre Akademikere, der endnu ikke er Socialdemokrater, til paa Grundlovsdagen at møde under Fanerne, da skal jeg villigt indrømme, at jeg *for* mit Vedkommende ikke har stor Sympati for disse *Omtrent-Socialister*, hvad enten de har dilet Athenes Barm eller de